

Sygn. akt IV U 229/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2022 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu – IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w następującym składzie:

Przewodniczący: sędzia Alicja Romanowska

Protokolant: sekretarz sądowy Agnieszka Kondraczuk

po rozpoznaniu w dniu 23 września 2022 r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania M. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w E.

z dnia 11 lutego 2022 r., znak: (...)

o przeliczenie emerytury

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje ubezpieczonej M. G. prawo do ustalenia wysokości emerytury z uwzględnieniem do podstawy wymiaru składek świadczeń wypłaconych w naturze:

- w roku 1985 w kwocie 11 191 ,00 zł,

- w roku 1987 w kwocie 15 483,00 zł,

- w roku 1989 w kwocie 592 006,00 zł,

- w roku 1991 w kwocie 504 305,00 zł.

Sygn. akt IV U 229/22

UZASADNIENIE

M. G. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 11 lutego 2022r., znak (...), którą organ rentowy odmówił jej ponownego ustalenia wysokości emerytury. W uzasadnieniu odwołania skarżąca wskazała, że pozwany przy obliczaniu kapitału początkowego niesprawiedliwie wziął pod uwagę jedynie lata 1980 i 1988, podczas gdy w przedłożonym przez skarżącą dokumencie ujęte są wszystkie lata pracy skarżącej i dokument ten został wystawiony na podstawie list płac.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwany wskazał, że do wysokości emerytury nie zostały uwzględnione świadczenia w naturze za lata 1981, 1985, 1987, 1989 i 1991, gdyż w tych latach skarżąca korzystała z urlopu macierzyńskiego oraz wychowawczego i nie świadczyła pracy przez pełne 12 miesięcy w każdym roku kalendarzowym. Pracodawca nie sprecyzował też dokładnie tych okresów i nie był w stanie podać kwot świadczeń w naturze w rozbiciu na poszczególne miesiące z uwagi na brak dokumentacji pracowniczej. Zdaniem pozwanego uniemożliwia to ocenę, w jakich miesiącach skarżąca uzyskiwała dochody w naturze, tak aby okresy te nie pokrywały się z

okresami urlopów wychowawczych. Do wniosku skarżąca nie przedłożyła zaś żadnych innych wiarygodnych dowodów uzasadniających ponowne przeliczenie świadczenia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona M. G. ur. (...), w okresie od 2 kwietnia 1979r. do 31 lipca 1991r. zatrudniona była w (...) w L.. W ww. okresie zatrudnienia ubezpieczona urodziła sześcioro dzieci. W okresach od 8 sierpnia 1981r. do 27 października 1981r., od 8 grudnia 1992r. do 15 marca 1983r., od 15 marca 1985r. do 15 lipca 1985r., od 10 listopada 1986r. do 21 lutego 1987r., od 27 września 1988r. do 30 stycznia 1989r. i od 10 listopada 1990r. do 1 marca 1991r. przebywała na urloпах macierzyńskich, zaś w okresach od 1 grudnia 1981r. do 14 marca 1985r., od 1 września 1985r. do 15 listopada 1986r., od 22 lutego 1987r. do 31 października 1987r. i od 1 marca 1989r. do 30 czerwca 1991r. przebywała na urloпах wychowawczych. Ubezpieczonej obok stałego składnika wynagrodzenia wypłacany był ekwiwalent za świadczenia w naturze. Wszystkie składniki wynagrodzenia podlegające oskładkowaniu były wykazywane przez pracodawcę w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu.

Wnioskiem z dnia 17 maja 2021r. ubezpieczona wystąpiła do pozwanego organu rentowego o ustalenie kapitału początkowego, zaś w dniu 4 sierpnia 2021r. złożyła pozwanemu wniosek o emeryturę. Do wniosku dołączyła między innymi zaświadczenie (...) za okres zatrudnienia w (...) w L..

Decyzją z dnia 17 września 2021r. pozwany ustalił kapitał początkowy wnioskodawczyni. Do ustalenia wartości kapitału początkowego wnioskodawcy organ rentowy uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 8 lat, 11 miesięcy i 23 dni oraz okresy nieskładkowe (okresy sprawowania opieki nad dzieckiem) w wymiarze 6 lat, 0 miesięcy i 0 dni.

Do ustalenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego organ rentowy przyjął wynagrodzenie wnioskodawczyni z 10 lat kalendarzowych, tj. 1980 – 1981, 1985, 1987-1989, 1991-1993, 1996 i na tej podstawie wyliczył wskaźnik wysokości podstawy wymiaru – 32,14 %.

Do ustalenia podstawy wymiaru składek organ rentowy nie uwzględnił kwot:

- 20.097,00 zł w roku 1981
- 11.191,00 zł w roku 1985
- 15.483,00 zł w roku 1987
- 592.006,00 zł w roku 1989
- 504.305,00 zł w roku 1991,

tj. kwot świadczeń w naturze, gdyż brak było informacji za jaki okres zostały wypłacone te świadczenia.

Decyzją z dnia 23 września 2021r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury, której wysokość obliczona została w myśl art. 26 ustawy emerytalnej.

Wnioskiem z dnia 8 października 2021r. ubezpieczona wystąpiła do organu rentowego o ponowne ustalenie kapitału początkowego. Do wniosku dołączyła pismo (...) Sp. z o.o., którym poinformowano, że wszystkie świadczenia w naturze wykazane w (...) z dnia 1 marca 2001r. były wypłacone w latach 1980 – 15.318 zł, 1981 – 20.097 zł, 1985 – 11.191 zł, 1987 – 15.483 zł, 1988 – 119.176 zł, 1989 - 592.006 zł i 1991 – 504.305 zł.

Pozwany wszczął postępowanie wyjaśniające w celu ustalenia, czy w wykazanych kwotach za lata 1980-1981, 1985, 1987-1989 i 1991 zostały ujęte kwoty świadczeń przysługujących za okresy, w których skarżąca przebywała na urloпах wychowawczych.

W odpowiedzi (...) Sp. z o.o. wskazała, że (...) z dnia 1 marca 2001r. szczegółowo wskazuje w poz. 2 stałe składniki wynagrodzenia i w poz. 5 kwoty świadczeń w naturze.

Zaskarżoną decyzją z dnia 11 lutego 2022r. organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do ponownego ustalenia wysokości emerytury wskazując, że przeprowadzone postępowanie wyjaśniające nie pozwoliło na szczegółowe ustalenie wysokości wypłaconych świadczeń w naturze za lata 1981,1985-, 1987, 1989, 1991, zaś skarżąca nie przedłożyła żadnych nowych dokumentów mających wpływ na prawo do świadczenia.

(wyjaśnienia skarżącej, nadto dowód: wniosek k. 1-3, odpisy skrócone aktów urodzeń dzieci k.6-12, świadectwo pracy k. 13, (...) k. 14, decyzja k. 22-24 – plik KP, wniosek k. 1-3, decyzja k. 9, wniosek k. 16-17, pisma (...) Sp. z o.o. k. 18, 21, 23, decyzja k. 24 – plik emerytalny – akta ZUS; zeznania świadka G. T. e-protokół z rozprawy z dnia 23 września 2022r. od 00:02:09)

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej zasługuje na uwzględnienie.

Ubezpieczona domagała się ponownego obliczenia wysokości świadczenia emerytalnego, z uwzględnieniem przeliczonego kapitału początkowego. Wskazać więc należy, że zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 z późn. zm.) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub, za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. W myśl ust. 2 kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu od dnia 1 stycznia 1980 r. do dnia 31 grudnia 1998 r.

Na zasadzie art. 15 ust. 1 cyt. ustawy - stosowanego odpowiednio - podstawę wymiaru kapitału początkowego stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek.

Ustalając pierwszorazowo kapitał początkowy wnioskodawczyni pozwany nie uwzględnił do podstawy jego wymiaru kwot świadczeń w naturze wypłaconych ubezpieczonej w latach 1981, 1985, 1987, 1989 oraz 1991 uznając, że brak informacji, za jaki okres świadczenia te zostały wypłacone, uniemożliwia uwzględnienie powyższych kwot. Świadczeń w naturze wypłaconych w okresach przebywania przez ubezpieczoną na urloпах wychowawczych nie wlicza się bowiem podstawy wymiaru.

Zważyć należy, że zgodnie z § 1 obowiązującego do dnia 30 czerwca 1985r. Rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 19 sierpnia 1968 r. w sprawie obliczania podstawy wymiaru emerytury lub renty, zasiłków z ubezpieczenia na wypadek choroby i macierzyństwa oraz składek na ubezpieczenia społeczne (Dz.U. 1968r., Nr 35, poz. 246) podstawę wymiaru emerytury lub renty, zwaną dalej "podstawą wymiaru", stanowi przeciętny miesięczny zarobek w gotówce i w naturze - zależnie od wniosku zainteresowanego:

1) albo z ostatnich 12 miesięcy zatrudnienia, albo

2) z kolejnych 24 miesięcy zatrudnienia dowolnie wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 12 lat zatrudnienia.

W myśl § 2 ust. 1 ww. rozporządzenia za zarobek, jaki przyjmuje się do obliczenia podstawy wymiaru z tytułu zatrudnienia w uspołecznionym zakładzie pracy, uważa się zarobek w gotówce określony w § 3 oraz wartość świadczeń w naturze określonych w § 4. § 4 ust. 1 stanowi zaś, że za zarobek w naturze w uspołecznionych zakładach pracy

uważa się deputat, umundurowanie lub inne świadczenia w naturze, wydane pracownikowi zgodnie z obowiązującymi przepisami całkowicie lub częściowo nieodpłatnie, albo ich ekwiwalent pieniężny i zaliczane w myśl uchwały do osobowego funduszu płac.

Z kolei w obowiązującym od dnia 1 lipca 1985r. rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (Dz.U. 1985r., Nr 18, poz. 77 z późn. zm.) w § 1 wskazano, że podstawę wymiaru emerytur i rent, zwaną dalej "podstawą wymiaru", ustala się od wynagrodzenia z tytułu wykonywania pracy w ramach stosunku pracy, z uwzględnieniem wypłaconych zamiast tego wynagrodzenia świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Stosownie do § 5 ust. wynagrodzenie obejmujące wartość świadczeń w naturze określa się w wysokości ekwiwalentu pieniężnego ustalonego we właściwych przepisach branżowych lub normach budżetowych, w razie ich braku - na podstawie cen detalicznych artykułów obejmujących świadczenia w naturze, a jeżeli świadczenia w naturze stanowią produkty rolne - według cen kontraktacyjnych ich skupu z okresów, z których wynagrodzenie przyjmuje się do podstawy wymiaru.

Również w rozporządzeniu z dnia 9 listopada 1987 r. w sprawie zgłaszania pracowników do ubezpieczenia społecznego oraz składek na to ubezpieczenie. (Dz. U. 1987.37.211) w § 6 wskazano, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne pracowników zatrudnionych w uspołecznionych zakładach pracy stanowią, z uwzględnieniem § 7 i 8, wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, zaliczone w myśl przepisów o klasyfikacji wynagrodzeń w jednostkach gospodarki uspołecznionej do wynagrodzeń osobowych, z wyłączeniem wypłat:

- 1) zasiłków chorobowych,
- 2) na rzecz jednostek wojskowych jako kwot stanowiących wartość robocizny z tytułu zadań szkoleniowoprodukcyjnych wykonywanych przez te jednostki,
- 3) uposażeń zasadniczych wraz z dodatkami, premii i innych należności pieniężnych, wypłaconych żołnierzom zawodowym pełniącym służbę w przedsiębiorstwach państwowych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub wykonującym zadania poza wojskiem,
- 4) na rzecz właściwych jednostek organizacyjnych kwot stanowiących wartość robocizny
- 5) zorganizowanych grup roboczych,
- 6) na rzecz chorych oraz pensjonariuszy domów pomocy społecznej za czynności wykonywane w ramach terapii zajęciowej,
- 7) nagród okolicznościowych wypłacanych w związku z uroczystym dniem lub też należących do sfery praw honorowych,
- 8) dodatkowych świadczeń pieniężnych bądź wartości świadczeń w naturze nie mających charakteru deputatu, przyznawanych na podstawie przepisów szczególnych (kart branżowych), np. ekwiwalentu pieniężnego z tytułu zwrotu kosztów przejazdów urlopowych, świadczeń na pomoce naukowe dla dzieci, świadczeń przyznanych z okazji uroczystych dni, jak tradycyjne "barbórkowe", korzyści materialnych zapewnionych pracownikom w układach zbiorowych pracy lub w umowach indywidualnych, a polegających na uprawnieniu do zakupu po cenach niższych niż detaliczne niektórych artykułów lub przedmiotów, korzystania z bezpłatnych lub częściowo odpłatnych przejazdów środkami lokomocji, z biletów teatralnych, kinowych itp.

Jak już wyżej wskazano, pozwany odmówił uwzględnienia do podstawy wymiaru kapitału początkowego świadczeń w naturze wypłaconych w latach 1981, 1985, 1987, 1989, 1991 podnosząc, że nie można ustalić za jakie konkretnie miesiące tych lat świadczenia zostały wypłacone, a nadto, że świadczeń otrzymanych przez ubezpieczoną w okresach przebywania przez nią na urloпах wychowawczych nie wlicza się bowiem podstawy wymiaru.

Zważyć w pierwszej kolejności więc należy, że z przedłożonego przez ubezpieczoną zaświadczenia (...) z dnia 1 marca 2001r. wynika, że w latach, w których skarżąca przebywała tylko i wyłącznie na urloпах wychowawczych nie zostały wykazane ani kwoty stałych składników wynagrodzenia, ani też kwoty świadczeń w naturze. Z kolei w3 latach, w których skarżąca przebywała na urloпах wychowawczych jedynie przez część roku, w rubryce 2 wskazano stałe składniki wynagrodzenia, w rubryce 5 kwoty świadczeń w naturze, zaś w rubryce 7 sumę tych kwot oraz dopisek „+urlop wychowawczy”. W ocenie Sądu już tylko z takiego podsumowania wynika, że kwoty świadczeń w naturze zostały wypłacone ubezpieczonej poza okresami urloпów wychowawczych.

Niezależnie jednak od powyższego zauważyć należy, że nie budzi wątpliwości, iż osoby przebywające na urloпах wychowawczych pozostają w stosunku pracy oraz że są one pracownikami w rozumieniu przepisów kodeksu pracy. W czasie urloпу wychowawczego stosunek pracy nie ulega zawieszeniu, istnieje nadal, zaś sam pracownik jest tylko zwolniony z obowiązku świadczenia pracy. jak zaś wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 30 stycznia 1989 r. (II UZP 39/88), do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne za pracowników zatrudnionych w uspołecznionych zakładach pracy wlicza się wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, zaliczone w myśl przepisów o klasyfikacji wynagrodzeń w jednostkach gospodarki uspołecznionej do wynagrodzeń osobowych, wydawane lub wypłacane także pracownikom przebywającym na urlopie wychowawczym (§ 1 rozporządzenia Ministra Pracy. Płac i Spraw Socjalnych z dnia 27 grudnia 1983 r. W sprawie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne za pracowników uspołecznionych zakładów pracy - Dz. U. Nr 73, poz. 332 z późn. zm.).

Mając powyższe na uwadze należało dojść do wniosku, że wartość świadczeń w naturze wypłacanych także pracownikom przebywającym na urlopie wychowawczym, wlicza się do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne.

Pozwany nie kwestionował, że w okresie urloпów wychowawczych skarżąca pozostawała pracownikiem (...) w L., jak również że kwoty świadczeń w naturze wykazane w (...) z 1 marca 2001r. zostały skarżącej faktycznie wypłacone. Ponadto pozwany nie kwestionował wysokości tych świadczeń.

Wobec powyższego Sąd nie miał wątpliwości, że podstawa wymiaru kapitału początkowego uwzględnianego przy obliczaniu wysokości świadczenia emerytalnego skarżącej, winna być obliczona z uwzględnieniem kwot:

- 11.191 zł w roku 1985;
- 15.483 zł w roku 1987
- 592.006 zł w roku 1989
- 504.305 zł w roku 991.

Dlatego też Sąd, stosownie do art. 477¹⁴§ 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w wyroku.